

Aleg. 12.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o popieraniu kultury krajowej na polu budowy
wodnych.

Wysoki Sejmie!

Z uwagi, że od zamknięcia ostatniej sesji Wysokiego Sejmu upłynęło zaledwie kilka miesięcy, w którym to czasie dla wykonania całego szeregu uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892 Wydział krajowy nie zebrał jeszcze wszystkich dat od Wydziałów powiatowych i okręgowych towarzystw rolniczych, a przytem nie otrzymał odpowiedzi od Wysokiego c. k. Rządu na liczne rezolucye Wysokiego Sejmu, ogranicza się Wydział krajowy w niniejszem sprawozdaniu do przedstawienia tylko tych spraw, które zostają w ścisłym związku z preliminarzem funduszu krajowego na rok 1893, zastrzegając sobie przedłożenie obszerniejszego sprawozdania w dalszym ciągu obecnej sesyi.

Do tych spraw należą nowe projekty przedsięwzięć melioracyjnych, których zrealizowanie na podstawie ustawy z dnia 30 czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 jest zamierzonym w ciągu r. 1893 i w latach następnych, tudzież poparcie melioracji lokalnych przez dostarczenie bezpłatnej pomocy technicznej i zakładanie fabryk rurek drenowych.

I. Nowe projekty melioracyjne.

Z projektów melioracyjnych, które krajowe biuro melioracyjne i sekcya Przemyska c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich już wygotowały, Wydział krajowy ma zaszczyt przedłożyć Wysokiemu Sejmowi do uchwały regulację Złotej Lipy, osuszenie bagien Łańcucko Jarosławskich, zabudowanie potoku Michalów i zabudowanie potoku Niszkówki, co do których rokowania z Wysokiem c. k. Rządem ukończone zostały, oraz regulację rzeki Bugu, co do której decyzją Rządu Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa z dnia 3. września r. b. telegraficznie zapowiedziało.

1. Regulacja rzeki Bugu od ujścia Pełtwi do granicy państwa.

Jak to już na ubiegłej sesyi mieliśmy zaszczyt zdać sprawę Wysokiemu Sejmowi (w przedłożeniu melioracyjnem z dnia 19. lutego 1892 l. 54.589), uzupełniony w myśl uwag c. k. Ministerstwa rolnictwa projekt techniczny dla regulacji Bugu wraz z odnośnym projektem ustawy przedłożyliśmy temu Ministerstwu za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa odezwą z dnia 12. stycznia 1892 l. 57.632 do zatwierdzenia.

Sporządzony przez inżyniera Józefa Jankowskiego projekt techniczny obejmuje regulacją rzeki Bugu od ujścia Pełtwi w Busku do granicy państwa, której koszt w poszczególnych przestrzeniach przedstawiają się następująco:

a) od granicy państwa do ujścia Raty	w kwocie	55.000 zł.
b) od Raty do Dobrotworu	"	141.000 "
c) od Dobrotworu do Wolicy derewlańskiej	"	305.000 "
d) od Wolicy derewlańskiej do Buska	"	93.000 "
razem na długości 105,51 kilometrów		594.000 zł.

W regulacji interesowanych jest 8,100 morgów zabagnionych i bezpośrednio do Bugu przylegających gruntów tak, iż koszt osuszenia jednego morga wypada na 73 zł. 35 ct

Ważniejszym jednak od tej bezpośredniej korzyści osuszenia 8.100 morgów gruntów jest umożliwienie regulacji dopływów Bugu, mianowicie: Sołoki, Raty ze Świnią, Białką i Mosszczawą, Pełtwi z dopływami, tudzież licznych prawobrzeżnych dopływów Bugu, które zabagniają ogromne obszary gruntów.

Z tego też powodu uważa Wydział krajowy regulację Bugu za jedną z najpilniejszych robót melioracyjnych w kraju, a wykonując liczne uchwały Wysokiego Sejmu powzięte w tej sprawie, pozwala sobie przedstawić wniosek na przeprowadzenie tej regulacji w drodze przedsiębiorstwa krajowego w ciągu lat dwunastu począwszy od roku 1893.

Przy ogłoszeniu tej regulacji za przedsiębiorstwo krajowe udział kraju w kosztach wynosiłby 40% czyli 237.600 zł., udział zaś państwowego funduszu melioracyjnego 30% czyli 178.200 zł. w. a.

Ze względu, że przestrzeń Bugu między Dobrotworem a granicą państwa, której regulacja przedstawia koszt w sumie 196 000 zł jest spleconą i po myśli Najwyższego postanowienia z dnia 30. października 1830 winna być regulowaną wyłącznie na koszt skarbu państwa, ze względu dalej, że stosunkowo szczupły okrąg konkurencyjny (8.100 morgów) byłby za nadto obciążony 30%-wym datkiem konkurencyjnym, Wydział krajowy przedstawił rządowi na wyjątkowe przyznanie dla tej regulacji zasiłku 20%-wego z państwowej dotacji budowy wodnych w kwocie 118.800 zł. (czyli po 9.900 zł. rocznie przez lat dwanaście) który to zasiłek zawsze jeszcze byłby niższym od przypadającej na tę dotację sumy kosztów regulacji spleconej przestrzeni Bugu.

W razie przyjęcia powyższego wniosku Wydziału krajowego przez Wysokie c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych przypadnie na strony interesowane datka konkurencyjna w wysokości 10% kosztów, czyli 59.400 zł., co przedstawia obciążenie jednego morga gruntu położonego w okręgu konkurencyjnym kwotą 7 zł. 33 ct., przy 12-letnim zaś okresie budowy datkiem rocznym w kwocie 61 ct.

Roczny zasiłek krajowy na tę regulację wynosi 19.800 zł., którą to kwotę ze względu na nagłość robót pozwolił sobie Wydział krajowy wstawić do preliminarza funduszu krajowego w oczekiwaniu przychylniej decyzji Rządu, co do której nie omieszka Wydział krajowy udzielić wiadomości odnośnej komisji Wysokiego Sejmu.

2. Regulacja Złotej Lipy od stawu w Brzeżanach do Litwinowa w powiatach Brzeżańskim i Podhajeckim.

Wskutek podania kilku gmin powiatów Brzeżańskiego i Podhajeckiego, wniesionego do Najjaśniejszego Pana zażądało Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 8. maja 1885 l. 5.253/388 wypracowania projektu regulacji Złotej Lipy celem uchylenia szkód wyrządzanych wylewem, na który też cel to Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 6 kwietnia 1886 l. 19.702 przyznało subwencyę w kwocie 500 zł.

Czyniąc zadość temu żądaniu Wysokiego Ministerstwa rolnictwa, polecił Wydział krajowy inżynierowi Józefowi Jankowskiemu i inżynierowi-asystentowi Sewerynowi Nowakowskiemu przeprowadzić potrzebne zdjęcia i wypracować projekt techniczny, który odezwą z dnia 29. października 1889 l. 46.059 udzielonym został c. k. Namiestnictwu

Reskryptem z dnia 8. lutego 1892 l. 244/42 uznało wymienione Ministerstwo regulacją przestrzeni Złotej Lipy między stawem Brzeżańskim, a Litwinowem za potrzebną i oświadczyło gotowość pokrycia 30% preliminowanych kosztów z państwowego funduszu melioracyjnego na wypadek ustawodawczego uregulowania przedsięwzięcia w myśl ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. nr. 116.

Gdy w ten sposób sprawa po siedmioletnich studiach i rokowaniach dojrzała, a Wydział powiatowy Brzeżański relacją z dnia 8. lipca 1892 l. 1.443 zażądał rychłego zrealizowania przedsięwzięcia, pozwalamy sobie przedstawić Wysokiemu Sejmowi projekt ustawy ogłaszającej tę regulację za przedsięwzięcie krajowe, w brzmieniu zatwierdzonem przez Wysokie Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 3. czerwca 1892 l. 9.134.

Koszta projektowanej regulacji na długości 19,91 kilometrów wynoszą 132.000 zł, przez wykonanie zaś regulacji ma być osuszonym i ochronionym od wylewów obszar 1.944 morgów bardzo urodzajnej gleby w 7 gminach katastralnych (Brzeżany, Posuchów, Potutory, Rybniki, Kotów, Szarańczuki i Bożyków), tak iż przeciętny koszt melioracji jednego morga wynosi 67 zł. 90 ct.

Wedle proponowanego rozdziału kosztów przypadnie do pokrycia :

a) przez fundusz krajowy 40%	52 800 zł.
b) przez państwowy fundusz melioracyjny 30%	39.600 „
c) przez strony interesowane 30%	39.600 „

Przy czteroletnim okresie budowy wynosić będzie roczny dodatek:

a) kraju	13.200 zł.
b) państwa	9.900 „
c) konkurencyi	9.900 „

Roboty koło tej regulacji mogłyby być rozpoczęte w r. 1894, ewentualnie 1895, skoro w rubryce XIII. zmniejszą się wydatki z tytułu zasiłków krajowych na przedsięwzięcia melioracyjne.

3. Osuszenie bagien w powiecie Łańcuckim i Jarosławskim.

W przedmiocie tym miał zaszczyt Wydział krajowy przedstawić Wysokiemu Sejmowi na sesyi ubiegłej projekt ustawy ogłaszającej wykonanie robót kosztem 86.250 zł. w przeciągu lat trzech poczynszy od r. 1893 w drodze przedsięwzięcia krajowego, przy 40%-wym udziale funduszu krajowego w kosztach.

Mimo, że melioracja ta została uznana za użyteczną, komisya gospodarstwa krajowego w sprawozdaniu swem z dnia 5. kwietnia 1892 l. s. 2.039 nie przychyliła się do zapatrywania Wydziału krajowego, że roboty już w r. 1893 rozpoczęte być mają, a zaznaczając, iż w mowie będąca melioracja nie może być zaliczoną do rzędu bardzo pilnych i ważnych, zaproponowała Wysokiemu Sejmowi zwrócenie projektu Wydziałowi krajowemu celem wznowienia w czasie kiedy po ustąpieniu niektórych pozycji wydatków Rubr. XIII. budżetu krajowego, ogólna suma wydatków tej rubryki zmniejszoną zostanie.

Ponieważ rzeczzone sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego nie weszło wcale na stół obrad, wskutek czego Wysoki Sejm nie miał sposobności objawić swej woli w tej sprawie, po zamknięciu zaś ostatniej sesyi Wydział krajowy w odezwie c. k. Namiestnictwa z dnia 22. kwietnia 1892 l. 31.096 otrzymał zawiadomienie, że Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa

reskrypsem z dnia 13. kwietnia 1892 l. 5.579 oświadczyło gotowość przyznania dla tego przedsięwzięcia zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w wysokości 30% całej sumy kosztorysowej (86.250 zł.) z zastrzeżeniem konstytucyjnego zatwierdzenia; postanowił Wydział krajowy na usilną prośbę interesowanych Reprezentacyj powiatowych w Jarosławiu i Łańcucie przedłożyć ponownie odnośny projekt ustawy w brzmieniu proponowanem przez Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa, jednakże bez oznaczenia terminu rozpoczęcia robót, tak ażeby w ten sposób stało się zadość intencjom komisji gospodarstwa krajowego.

Na poparcie tego wniosku pozwalamy sobie przytoczyć z odnośnej relacji Wydziału powiatowego w Jarosławiu następujące powody przemawiające za uwzględnieniem prośby powiatu:

1. gęstą ludność w powiecie Jarosławskim (120.000 mieszkańców) potrzebującą dla wyżywienia produktywnej ziemi, oraz wysokie podatki (213.212 zł. rocznie podatków bezpośre dnych) zasilające skarb państwa i kraju;

2. z natury wyborną jakość gleby gruntów należących do okręgu melioracyjnego (namuliska Sanu, Wisłoka i Mleczyki), a tem samem spodziewaną wielką rentowność wydatku wyłożonego na tę meliorację;

3. bliskość kolei i centrum zbytu, miasta Jarosławia z liczną załogą wojskową, gdzie powiększona przez meliorację produkcja rolnicza znajdzie korzystne miejsce zbytu;

4. poprawienie stosunków zdrowotnych w Jarosławiu i okolicznych gminach przez odprowadzenie wody stagnującej w starych łożyskach Sanu i przez obniżenie wody zaskórnej;

5. natarczywe domaganie się tej melioracji ze strony gmin, które poczynszy od roku 1884 wnoszą w tej sprawie petycje do władz autonomicznych i Wysokiego Sejmu.

Co do bliższych szczegółów odnoszących się do tego przedsięwzięcia nadmieniamy, że przez projektowane roboty ma być osuszonych 8.320 morgów w 13 gminach i obszarach dworskich (5 w powiecie Łańcuckim, a 8 w powiecie Jarosławskim), tak iż przeciętny koszt melioracji jednego morga wynosić będzie 10 zł. 37 ct.

W razie ogłoszenia tej melioracji na przedsięwzięcie krajowe, przypadnie do pokrycia:

a) przez kraj 40%	34.500 zł.
b) przez państwowy fundusz melioracyjny 30%	25.875 „
c) przez strony interesowane 30%	25.875 „

Przy trzyletnim okresie budowy wynosić będzie roczny datek kraju 11.500 zł.

4. Zabudowanie potoku Michalów w powiecie Nowotarskim.

Uchwałą z dnia 29. listopada 1890 l. s. 708 przekazał Wysoki Sejm Wydziałowi krajowemu do załatwienia między innymi petycję mieszkańców gminy Maniowy powiatu Nowotarskiego o uchylenie szkód wyrządzanych w tej gminie przez potok górski Michalów wpadający do Dunajca.

W petycji tej domagały się strony interesowane z jednej strony rozszerzenia mostu Nr. 17 na drodze krajowej Czorsztyń Nowy targ, z drugiej zaś regulacji wymienionego potoku nie tylko w jego dolnym biegu, lecz także w górnym przez odpowiednie „obwałowanie“ (zabudowanie). Gdy wedle opinii technicznego oddziału drogowego rozpiętość mostu krajowego dla odprowadzenia wód wielkich jest dostateczną, a uchylenie szkód wyrządzonych corocznie tak gminie, jak i drodze krajowej da się osiągnąć tylko przez zatrzymanie żwiru i rumowiska w górach, odnieśliśmy się odezwą z d. 1. kwietnia 1891 l. 55.156 do c. k. Namiestnictwa o wyjednanie u Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa zarządzenia wypracowania projektu celem wykonania potrzebnych robót górskich na podstawie państwowej ustawy melioracyjnej.

Reskrypsem z d. 22. lutego 1892 l. 2.233/302 nadesłało wymienione Ministerstwo za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa projekt techniczny zabudowania potoku Michalów wypraco-

wany przez sekcję Przemyską c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich i oświadczył gotowość udzielenia zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego w wysokości 50% kosztów budowy w sumie 8.000 zł., skoro przedsiębiorstwo zostanie uregulowane w myśl ustawy z d. 30. czerwca 1884 Dz. u p. Nr 116 a reszta kosztów budowy (50%) pokrytą zostanie z funduszu krajowego.

Ze względu na nagłość i ważność tego zabudowania tak dla drogi krajowej, jak i granicy Maniowy, a przytem nieznaczny stosunkowo koszt robót, pozwala sobie Wydział krajowy zaproponować Wysokiemu Sejmowi wykonanie tej melioracji zgodnie z wnioskiem Ministerstwa w drodze przedsiębiorstwa krajowego w 2 latach począwszy od r. 1893 co obciąży fundusz krajowy w r. 1893 i 1894 wydatkiem po 2.000 zł. w. a.

Koszta utrzymania wykonanych robót mają być pokrywane w połowie przez krajowy fundusz drogowy, w drugiej zaś połowie przez gminę Maniowy.

5. Zabudowanie potoku Niszkówki w powiecie Nowosądeckim.

Gminy Gaj, Swirciarsko, Mała wieś, Niszkowa i Szymanowice powiatu Nowosądeckiego w licznych podaniach wnoszonych do Wydziału krajowego począwszy od r. 1883 domagają się uregulowania wpadającego do Dunajca potoku górskiego Niszkówki, który z powodu nanieśienia wielkiej ilości kamieni i rumowiska z gór do urodzajnej doliny Dunajca płynie dziś w łożysku wzniesionem 3 metry nad sąsiednim terenem i corocznie zalewa i zasypuje kamieniami najurodzajniejsze grunta w tych gminach.

Na wniosek Wydziału krajowego przedstawiony odezwą z d. 22. września 1888 roku l. 25 323 za pośrednictwem c. k. Namiestnictwa, poleciło Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa sekcji Przemyskiej c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich wypracowanie projektu technicznego, który wedle załączonego % sprawozdania technicznego obejmuje następujące roboty:

a) zabudowanie potoków: Trzetrzewina, Nagły, Głobowiec wielki i mały, wreszcie	
Graniczny kosztem	10.381 zł. 69 ct.
b) regulację Niszkówki na długości 4 kilometrów kosztem	11.056 „ 76 „
c) budowę 3 mostów, rozmaite, nieprzewidziane i zarząd	4.287 „ 68 „
razem kosztem	25.726 zł. 13 ct.

Zarazem oznajmiło Wysokie c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z d. 16. września 1891 l. 14.694/2.243, że połowa kosztów tych robót pokrytą będzie z państwowego funduszu melioracyjnego z zastrzeżeniem konstytucyjnego zatwierdzenia, jeżeli fundusz krajowy przyczyni się do kosztów budowy datkiem 50%-wym.

Ze względu na tę przychylną decyzję Wysokiego c. k. Ministerstwa rolnictwa, oraz nagłą potrzebę zabezpieczenia kilku gmin od zniszczenia, ma zaszczyt Wydział krajowy upraszać Wysoki Sejm o przyjęcie projektu ustawy ogłaszającej zabudowanie potoku Niszkówki za przedsiębiorstwo krajowe, mające się wykonać w ciągu lat trzech począwszy od roku 1893.

Całkowity 50%-wy udział kraju w kosztach wynosi okragło 12.863 zł., przy trzyletnim zaś okresie budowy roczna rata tego zasiłku przedstawia kwotę 4.288 zł., którą też pozwoliliśmy sobie wstawić tytłem pierwszej raty do preliminarza funduszu krajowego na r. 1893.

II. Wyjaśnienia do rubryki XIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1893.

Gdy poszczególne pozycje wydatków w rubryce XIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1893 zostały już umotywowane w wyjaśnieniach dołączonych do tego preliminarza,

lub też uzasadnienie swe znajdując w uchwałach Wysokiego Sejmu, ogranicza się Wydział krajowy do szczegółowego uzasadnienia wstawionej w poz. 165 b) dotacyi 5.000 zł. na subwencyonowanie fabryk rurek drenowych.

W myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 6. kwietnia 1892, którą Wydział krajowy otrzymał polecenie subwencyonować fabryki rurek drenowych, rozesłaliśmy pod d. 1. czerwca rb. l. 19.646 okólnik do wszystkich Wydziałów powiatowych, oddziałów c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego i Towarzystwa rolniczego krakowskiego z żądaniem przedłożenia opinii, które miejscowości nadawałyby się do założenia fabryk drenów ze względu na istniejącą już cegielnię, zapas odpowiedniej gliny, tudzież znaczniejszy obszar gruntów wymagających drenowania, oraz czy właściciel gruntu, na którym miałyby być założoną fabryka drenów, zobowiąże się dostarczać rolnikom okolicznym rurek drenowych po kosztach produkcji.

W odpowiedzi na powyższy okólnik przedłożyły nam dotychczas Wydziały powiatowe i okręgowe Towarzystwa rolnicze konkretne wnioski co do założenia 25 fabryk subwencyonowanych, 7 powiatów prosi o zwłokę dla nadesłania odpowiedzi, a tylko 9 Wydziałów powiatowych oświadczyło, że w ich obrębie nie zachodzi potrzeba zakładania fabryk drenów, bądź to dlatego, że grunta nie potrzebują drenowania (Grybów, Tarnopol, Zbaraż, Kosów, Nowy targ, Trembowla i Tarnobrzeg), bądź też z tego powodu, że istniejące fabryki zaspokajają miejscową potrzebę (w powiecie Samborskim fabryka w Wykotach, w powiecie zaś Żywieckim fabryka w Żywcu).

Wedle dotychczas przedstawionych wniosków miałyby być założone subwencyonowane fabryki drenów w następujących miejscowościach i powiatach:

1. w Majdanie górnym (powiat Nadwórna);
2. „ Strzegonicach (pow. Pilzno);
3. „ Bestwinie (pow. Biała);
4. „ Osieku (pow. Biała);
5. „ Podleszanach (pow. Mielec);
6. „ Chrząstowie „ „
7. „ Dąbiu „ „
8. „ Jadownikach podgórnym (powiat Brzesko);
9. „ Gnojniku (pow. Brzesko);
10. „ Iwkowy „ „
11. „ Więckowicach „ „
12. „ Porchowy „ Buczacz);
13. „ Hujczu (pow. Rawa);
14. „ Krzywaczu (pow. Myślenice);
15. „ Rudnikach (pow. Śniatyn);
16. „ Załuczu „ „
17. „ Zalesiu (pow. Rzeszów);
18. „ Sokalu (pow. Sokal);
19. „ Grodkowicach (pow. Bochnia);
20. „ Rzepienniku biskupim (pow. Gorlice);
21. „ Siarach (pow. Gorlice);
22. „ Tłumaczu lub Czarnołożcach dla pow. Tłómackiego);
23. „ Zamulińcach (pow. Kołomyja);
24. „ Dąbiu (pow. Kraków);
25. „ Niepołomicach (pow. Bochnia na wniosek Wydziału powiatowego krakowskiego).

Jakkolwiek w ciągu w r. 1893 nie przyjdzie do skutku urządzenie fabryk rurek drenowych we wszystkich wymienionych miejscowościach, tak z powodów finansowych, jak i te-

chnicznych (gdyż jakość gliny musi być dopiero zbadaną), to jednak Wydział krajowy sądzi że należałoby w ciągu roku 1893 przystąpić do założenia przynajmniej pięciu fabryk przy pomocy kraju w (obrębie każdej ekspozytury biura melioracyjnego) i wyjednać u Wysokiego c. k. Ministerstwa dalszą pomoc na założenie dalszych fabryk w tej samej ilości.

Na zakupno jednej kompletnej maszyny do wyrobu drenów wraz z mieszadłem i igniotkiem do gliny, ewentualnie kosztu transportu i cła, przeprowadzenie analizy gliny i pomoc techniczną kierownika krajowej stacji ceramicznej prelinuje Wydział krajowy na każdą fabrykę okrągło 1.000 zł. co przy założeniu pięciu fabryk przedstawia sumę 5.000 zł.

Wydział krajowy pozwała sobie tedy upraszać Wysoki Sejm o wstawienie tej dotacji do budżetu r. 1893 oraz o uchwalenie rezolucji wzywającej Wysoki c. k. Rząd do udzielenia z państwowej dotacji melioracyjnej subwencji na ten cel w tej samej wysokości. Wydział krajowy nadmienia zarazem, że ewentualną oszczędność w tej dotacji obróci na zaopatrzenie ekspozytur w narzędzia drenarskie, na który to cel ze względu na stan finansów kraju na razie nie wstawił do budżetu żadnej kwoty.

Na podstawie powyższego wywodu, tudzież wyjaśnienia załączonego do rubryki XIII. preliminarza funduszu krajowego na rok 1893, Wydział krajowy ma zaszczyt upraszać:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

I. Sejm przyznaje na regulację rzek niespławnych w myśl uchwały swej z dnia 6. października 1882 w Rub. XIII. poz. 163 budżetu na rok 1893 następujące zasiłki:

a)	na regulację	Soły	w powiecie Żywieckim, II. rata	1.000 zł.
b)	"	"	Raby pod Dolną wsią i Brzącovicami	1.500 "
c)	"	"	pod Winiarami, Stadnikami i Gdowem, III. rata	1.800 "
d)	"	"	pod Dąbrowicą, Nieznanowicami i Marszowicami	1.200 "
e)	"	"	pod Damienicami i Proszówkami	1.500 "
f)	"	"	pod Ujściem solnem	2.806 "
g)	"	"	Dunajca pod Czorsztynem	561 "
h)	"	"	pod Rożnowem	1 579 "
i)	"	"	pod Trąbkami i Czchowem	2.000 "
k)	"	"	pod Filipowicami	1.387 "
l)	"	"	pod Biskupicami lanckorońskimi	1.016 "
m)	"	"	pod Olszynami i Sukmaniem	1.500 "
n)	"	"	pod Janowicami	1.400 "
o)	"	"	pod Wielką wsią	2.344 "
p)	"	"	Wisłoki pod Błażkową	1.363 "
r)	"	"	pod Skurową, II. rata	722 "
s)	"	"	pod Dęborzynem	3.373 "
t)	"	"	pod Parkoszem	518 "
u)	"	"	Wisłoka pod Cieszyną, Wiśniową, Jazową i Kobylem, II. rata	1.600 "
w)	"	"	pod Dobrzechowem	900 "
x)	"	"	pod Drabinianką	1.000 "
y)	"	"	Sanu pod Hroszówką	2.422 "
z)	"	"	pod Krzemienną i Jabłonicą ruską, II. rata	1.831 "

aa)	na regulację S a n u pod Krzemienną	1.177 zł.
bb)	" " " pod Bartkówką, Bachorzem i Pawłokomą	2.850 "
cc)	" " " pod Ruską wsią	763 "
dd)	" " " pod Ruską wsią i Nienadową	3.930 "
ee)	" " " pod Chyrzyną, II. rata	385 "
ff)	" " " pod Pratkowcami i Przemyślem, I. rata	2.468 "
gg)	" " Świcy pod Hoszowem	1.500 "
hh)	" " Łomnicy pod Perehińskim, III. rata	1.000 "
ii)	" " " pod Błudnikami i Temerowcami, I. rata	1.600 "
kk)	" " Bystrzycy nadwórniańskiej pod Nazawizowem, III. rata	1.000 "
ll)	" " premiowania zawiklenia odsypisk na rzekach podkarpackich	2.000 "
mm)	do rozporządzalności Wydziału krajowego	5.000 "
	ogółem	58.995 zł.

II. Sejm przeznaje na doświadczenia z kulturą torfowisk w Korsowie subwencyą roczną w kwocie 1.000 zł. pod warunkiem, że c. k. Rząd te doświadczenia subwencyonować będzie z c. k. skarbu państwa.

III. Sejm przyzwala na rok 1893 celem poparcia melioracyj lokalnych następane dotacje :

- a) na zdjęcia i projekty dla melioracyj prywatnych w kwocie 6 000 zł.;
- b) na subwencyonowanie fabryk drenarskich w kwocie 5.000 zł

IV. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby na urządzenie fabryk drenarskich w kraju przyznał w roku 1893 subwencyą 5.000 zł. z państwowej dotacyi melioracyjnej.

V. Sejm uchwała załączone % projekty ustaw.

- a) o regulacyi rzeki Bugu;
- b) o regulacyi rzeki Złotej Lipy;
- c) o osuszeniu bagien w powiatach Łańcuckim i Jarosławskim;
- d) o zabudowaniu potoku Michalów;
- e) o zabudowaniu potoku Niszkówki.

VI. Sejm przyznaje na rok 1893 tytułem pierwszych rat zasiłków krajowych:

- a) na regulację rzeki Bugu dotacją w kwocie 19.800 zł.;
- b) na zabudowanie potoku Michalów dotacją w kwocie 2.000 zł.;
- c) na zabudowanie potoku Niszkówki dotacją w kwocie 4.288 zł.

VII. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wydatkowania kwot preliminowanych w rubryce XIII na rok 1893 aż do końca marca 1895 r., a to według zasad przyjętych przy podobnych rubrykach budżetu państwowego.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicji i Lodomeryi z Wiel. Ks. Krakowskiem.

Lwów dnia 6. września 1892.

Marszałek krajowy:

Sanguuszko w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Józef Wereszczyński w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie techniczne

do projektu zabudowania potoku Niszkówki.

Beilage M.

Erläuterungsbericht

zum Projecte über die Verbauung des Niszkówka-Wildbaches.

Niszkówkabach entspringt westlich von Neu-Sandez in einer Höhe von 650 m., fließt in der Richtung von NW nach SO durch das Gebieth der Gemeinde Trzetrzewina, Szymanowice, und Świniarsko und mündet in den Dunajec-Fluss. Das Niederschlagsgebieth des Baches umfasst 8630 Ha. Das Gefälle im oberen Laufe beträgt durchschnittlich 2·5% und sinkt im unteren Laufe auf 0·25%. Das Grundgestein im ganzen Niederschlagsgebiethe bildet ein sehr mor-scher in kleine Platten sich zerbrockelnder Thonschiefer, auf welchem ein mächtiges Alluvium auflagert.

Mit Ausnahme des obersten Quellengebietes, welches bewaldet ist, werden die beiderseitigen, den Bach einschliessenden ziemlich steil ansteigenden Berglehnen theils als Ackergrund theils als Wiesen und Hutweiden benützt. Den Boden bildet hier ein sehr magerer und bindiger Lehm, welcher undurchlässig ist. Die in den Bach einmündenden Gräben und Runsen sind tief eingerissen mit steilen oft senkrechten Ufern und führen während des Trockenwetters kein Wasser. Tritt nach einer anhaltenden Dürre ein plötzliches Regenwetter ein, so vermögen die nur wenig bewaldeten aus festem undurchlässigem Lehm gebildeten Berglehnen nur wenig Wasser aufzusaugen. Dieses ergiesst sich vielmehr in vielen Fällen das Saatgut mitreis-send theils in die seitlichen Runsen und Gräben theils unmittelbar in den Niszkówkabach, welcher in einer kurzen Zeit zu einem mächtigen Wildbach anzuschwellen vermag.

Die in die Niszkówka einmündenden Seitengräben und Runsen führen bei jedesma-ligem Hochwasser bedeutende Schottermassen mit sich, welche hauptsächlich von den seitlichen 2—8 m. hohen lockeren Ufern herrühren.

Der Lauf der Niszkówka kann in zwei Theile eingetheilt werden uz. in den oberen, von ihrem Ursprung bis zur Ortschaft Niskowa dh. bis zum Punkte wo die projectirte Bach-umlegung beginnt und wo der Bach den Charakter eines echten Wildbaches trägt — un in den unteren — vom Beginne der Bachumlegung bis zur Mündung in den Dunajec. In seinem unteren Laufe durchschneidet der Bach eine der fruchtbarsten Ebenen im Bezirke Neu-Sandec in einer Länge von 2·8 Km. Das Gefälle, welches im oberen Laufe 2·5% beträgt, sinkt auf der unteren Strecke auf 0·25%. Der Bach fließt hier in einem durchschnittlich 6 m breiten und 0·5 m

tiefen Gerinne, welches von den seitlichen aus Rasenziegeln hergestellten Dämmen eingefasst ist. Das Durchflussprofil dieses Bachbettes schwankt zwischen 3 bis 6 □ m.

Das von den seitlichen Runsen und Gräben herabgelangte massenhafte Geschiebe wird vom Niskówkabache thalabwärts befördert. Ein Theil desselben uz. das grobe Geschiebe lagert sich längs des Baches in der Gemeinde Niskowa ab und bildet hier auf einer Länge von 1000 m mächtige 30—40 m breite Schotterbänke, ein anderer Theil ergießt sich in das oben beschriebene Bachgerinne. Nachdem dieses Bachgerinne unterhalb der Ortschaft Niskowa ein Durchflussprofil von kaum 4·2 □ m besitzt, während das wirkliche Profil zum Abführen der Hochwässer sich auf 14·6 □ m berechnet, so ist es einleuchtend, dass dasselbe bei jedesmaligem Hochwasser vollkommen verschüttet wird und das Wasser sich zu beiden Seiten des Dammes ergiessen muss.

Die Eigenthümer der angrenzenden Grundstücke, welche bei jedesmaligem Hochwasser bedroht waren, dass ihre Grundstücke verschüttet werden, erhöhten successive die beiden Dämme um das Austreten des Wassers zu verhindern und versetzten den Bach im Laufe der Zeit in einen derrartigen Zustand, das seine Sohle gegenwärtig an mehreren Punkten ca 3 m höher liegt wie das ursprüngliche Niveau des Wassers und die angrenzenden Grundstücke. (Profil A, B und C in der Beil. F.)

Tritt somit ein Hochwasser ein, so vermag das erwähnte Bachgerinne die grossen mit Schlamm und Schutt gemengten Wassermassen nicht aufzunehmen, zumal da sich auch das Gefälle des Baches hier plötzlich bricht. Das Wasser tritt aus dem Bachbette aus, ergießt sich zu beiden Seiten des Dammes, reisst das Saatgut mit und verschottert und versumpft die benachbarten Culturgründe. Die Eigenthümer der bedrohten Parzellen schützen sich zwar vor der Versumpfung durch Errichtung kleiner Erddämme längs derselben und Anlage von Entwässerungsgräben ohne jedoch das Uibel zu beseitigen, weil man in der Regel das Wasser, welches keinen freien Abfluss hat, von einer Parzelle auf die andere abweist.

Es werden periodisch von den Hochwässern inunndirt:

am rechten Niskówkaufer	250 Joch
am linken	"	125 "
	oder zusammen	<u>375 Joch.</u>

Nachdem hier ein Joch guten Ackerfeldes mit 450 fl. gezahlt wird, repräsentirt die in Rede stehende Fläche einen Werth von 168.750 fl. Da jedoch in Folge sich wiederholender Uiberschwemmungen der Werth dieser Gründe auf mindestens die Hälfte herabsinkt, repräsentiren sie thatsächlich nur einen Werth von 84.375 fl. Es muss daher der Schaden, welchen der Niskówkabach verursacht, ein bedeutender genannt werden.

Ausser den oben angeführten Schäden verursacht Niskówka zeitweise viel grössere Verheerungen, wenn sich das Hochwasser in der Ortschaft Niskowa nicht zu beiden Seiten des Kanales — wie es sonst zu geschehen pflegt — theilt, sondern auf einer Seite den Damm durchbricht. In diesem Falle ergießt sich das Wasser mit einer grösseren Gewalt auf die Felder und das innundirte Gebieth ist dann bedeutend grösser.

So durchbrach beispielsweise bei einem wolkenbruchartigen Regen im Juli 1891 das Hochwasser den linken Damm oberhalb der Ortschaft Gaj, drang durch die Felder bis zu der von Neu Sandec nach Limanowa führenden Chaussee und nachdem es hier keinen freien Abfluss in den Dunajec hatte, versumpfte einen grossen Theil der Felder von der Gemeinde Chelmiec, Strugi und Mała wieś. Der durch das erwähnte Hochwasser angerichtete Schaden wurde mit 2000 fl. angeschätzt.

Am meisten haben vom Niskówkabache zu leiden die Bewohner der Gemeinde Gaj; in erster Linie deswegen, weil ihre Gründe in unmittelbarer Nähe des Baches liegen und öfters verschottert werden, ferner dadurch, dass jedes grössere Hochwasser bis in die Keller-

räume und Wirtschaftsgebäude tritt. Dieser letztere Fall tritt insbesondere im Frühjahre ein wenn das Eis den Abflusskanal absperrt und das Wasser durch längere Zeit durch die benachbarten Felder fliesst. In der Regel wird dann auch die Communication derart zerstört, dass die Bewohner von Gaj und Nizskowa nur mit schwerer und nur bei günstiger Witterung nach Neusandec gelangen können.

Mit Rücksicht auf die angeführten misslichen Verhältnisse ist die Verbauung des Nizskówkabaches ein Geboth der Nothwendigkeit und in Anbetracht der durch diese Verbauung zu erzielenden Meliorationen und verhältnissmässig geringe Kosten, das Unternehmen sehr lohnend.

Behufs systematischer Durchführung der Verbauung des Nizskówkagebietes wird es nothwendig sein: 1. sämmtliche Seitenzufüsse im Quellengebiethe zu verbauen um die Geschiebezufuhr hintanzuhalten; 2. Reguliren den unteren Bachlauf von der Mündung desselben in den Dunajec bis Nizskowa, auf einer Länge von 3 km.

Der Verbauung der schotterführenden Gräben und Runsen im Quellengebiethe stellen sich einige Schwierigkeiten entgegen und insbesondere Mangel an brauchbarem Baumaterialie. Es befindet sich in der Nähe vom Nizskówkagebiethe weder geeigneter Stein noch das nöthige Holzquantum, welches für die Verbauungszwecke verwendet werden könnte. Um das Unternehmen nicht wesentlich zu vertheuern wurde zur Verbauung grösserer und tiefer eingerissenen Gräben im obersten Gebiethe eine Anzahl von 1—2 m hoher Rauhsperren nach Type II. Beil. D projectirt, welche von dem an Ort und Stelle vorhandenen Holze hergestellt — mit Rücksicht auf das vorherrschend geringe Gefälle eine genügende Garantie in Bezug auf die Widerstandsfähigkeit und Dauerhaftigkeit biethen können. Dass derlei Bauten vorzüglich functioniren können beweist der Umstand, dass die vor vielen Jahren beim Meierhofe in Trzetrzewina ausgeführte 5 m hohe Rauhsperre zum Schutze des über dem Bache führenden Weges bis jetzt sich sehr gut erhalten hat. Verwendet man zu diesen Sperren ausschlagsfähiges Materialie — wie in dem vorliegenden Falle geschehen ist, so bewurzelt sich nicht nur die Sperre selbst sondern auch der ganze Verlandungskörper.

Im oberen Gebiethe der Nizskówka, werden zur Verbauung beantragt:

1. 6 St. kleinere Gräben A—E mit Dworski Graben (Beil. B.)

2. 7 grössere Zufüsse u. z.:

a) Trzetrzewinabach

b) Szkolny „

c) Graniczny „

d) Krasnieński „

e) Nagły „

f) Głobowiec wielki und

g) Głobowiec mały.

Das meiste Geschiebe führt Nagłybach und Głobowiec wielki. Während die von a) bis d) angeführten Gräben keine namhaften Abruschungsflächen aufweisen und das Geschiebe hauptsächlich in Folge der Unterwaschung seitlicher bis 4 m hoher und lockerer Ufer erzeugt wird, findet man im Nagłybache grössere bis 15 m hohe Abruschungen, welche nicht nur bedeutend grössere Steine sondern überhaupt eine beträchtliche Schottermenge abgeben. Nagłybach weist auch im Vergleiche mit anderen schotterführenden Bächen im Nizskówka-Gebiethe ein bedeutend grösseres Gefälle auf, welches im oberen Laufe eine Höhe von 11% erreicht.

Zur Beruhigung des Nagły-Baches sind 18 St. grössere und 13 St. kleinere Rauhsperren, nebst der Bachregulirung durch Reisigbunnen, Verflechtung und Aufforstung der Anbrüche beantragt.

Im Szkolnybache wurde die Sperre Nr. IV laut Beilage D. in Form eines Steinkastens von 2 m Höhe projectirt. Es befindet sich nämlich oberhalb der erwähnten Sperre ein ca. 20 m hoher Bergabhang, welcher in Bewegung begriffen ist, und es handelt sich darum hier das Bachbett entsprechend zu erhöhen um das weitere Unterwaschen desselben zu verhindern und dem Abhange eine solide Stütze bis zu seiner vollständigen Aufforstung zu geben.

Eigenthümlich sind die Verhältnisse im Głobowiec wielki und mały. Diese beiden Gräben befinden sich auf einer ziemlich steilen, mit einer sehr schwachen Grasnarbe versehenen Hutweide und sind als Runsen von 4—5 m Breite und 2—3 m Tiefe zu betrachten. Das Terrain im Głobowiec wielki ist am rechten Ufer stark durchnässt und zur Abrutschung geneigt. Die ganze Lehne besteht aus magerem Lehm und Thonboden mit einer Beimischung von Thonschieferplatten. Das Gefälle des Grabens beträgt 10%. Der Graben führt nebst dem Naglybache das meiste mit Schlamm gemengte Materiale.

Die Verbauung des Głobowiec wielki und Głobowiec mały mit Faschinenwerken nach Type I., welche in einer Entfernung von 6—7 m von einander angelegt sein werden — dürfte mit Rücksicht auf die oben geschilderte Eigenthümlichkeit des Terrains vollkommen entsprechen.

Zur Anlage derlei Bauten wird das Weidenmateriale, welches in den Dunajecauen in genügender Menge erzeugt werden kann — verwendet werden. Es muss jedoch in erster Linie getrachtet werden, das hiezu notwendige Faschinenmaterial im Herbst oder sehr zeitlich im Frühjahr zu gewinnen und in derselben Jahreszeit die Bauten auszuführen.

Nachdem das Terrain in den beiden Głobowiec-Bächen feucht ist, und dieselben beim Hochwasser viel Schlamm und Erde mitführen, werden diese Faschinenwerke bald ausschlagen und das Terrain genügend binden.

Mit Rücksicht auf die bis 8 m reichende Verlandung bei einer Höhe des Werkes von 75 cm werden zur Verbauung des Głobowiec wielki 80 Stück und des Głobowiec mały 35 Stück solcher Anlagen nothwendig sein.

Verfolgt man den Lauf des Nizskówka-Baches von der Mündung des Nagly bis zur Ortschaft Nizskowa, so sieht man kein eigentliches stabiles Bachbett. Die massenhaft abgelagerten Schottermassen weisen in der Regel den Lauf des Wassers von einem Ufer auf das andere ab, und tritt ein grösseres Hochwasser ein, so befindet sich das ganze an einigen Stellen bis 40 m breite Thal unter dem Wasser.

Um dem Bachlaufe ein constantes Beet zu schaffen und die Beförderung der angesammelten Schottermassen zu verhindern, muss eine Bachcorrection auf der erwähnten Strecke platzgreifen. Diese wird durch die Anlage von Verlandungsbuhnen nach Type III. Beil. D. beantragt, welche derart gegenüber angelegt sein müssen, dass sie das berechnete Bachprofil einschliessen. Bei der Anlage dieser Buhnen wird ebenfalls getrachtet, möglichst viel ausschlagsfähiges Material zu verwenden. Die Zwischenräumen zwischen den einzelnen Buhnen werden mit Weidenstecklingen aufzuforsten sein.

Als Aufforstungsmaterial sowohl für die Kiesbänke wie auch für die zur Ruhe gebrachten Anbrüche können mit Vortheil *salix vincinalis* und *salix purpurea* verwendet werden, deren Stecklinge aus den in der Nähe befindlichen Dunajecauen um einen billigen Preis gewonnen werden können.

Ist das Quellengebieth von Nizskówka verbaut, so kann an die Regulirung des unteren Bachlaufes geschritten werden. Wie schon am Eingange erwähnt wurde, ist der gegenwärtige Zustand des unteren Abflusskanales ein derartiger, dass er nicht geeignet erscheint, das Wasser, welches Nizskówka führt, aufzunehmen und in den Dunajec abzuführen.

Vor etwa 200 Jahren war ein grosser Theil des Niederschlagsgebietes von Nizskówka bewaldet und es waren die sich in dieselbe ergiessenden Wassermengen nicht so gross wie

gegenwärtig. Nach stattgefundener Devastation der Wälder und der noch fortwährend steigenden Umwandlung des Waldbodens in das Ackerland, arteten die kleinen nach Aussage der hiesigen Bevölkerung vor etwa 100 Jahren vollkommen ruhigen Bächlein -- in Wildbäche aus. Es liegt nun auf der Hand, dass der kleine ursprüngliche Abflusskanal im Laufe der Zeit nicht genug gross war, um das grössere mit Schlamm und Schutt gemengte Wasser aufzunehmen und in den Dunajec abzuführen. Durch das fortwährende Erhöhen desselben entstand schliesslich ein förmlicher 2 bis 3 m hoher Erdwall, auf dessen Oberfläche das Wasser rieselt. Die localen Verhältnisse sind nun derart, dass es in jeder Beziehung vortheilhafter erscheint das alte Bachbett aufzulassen und ein neues Gerinne auszuheben, wenn man von einer gründlichen Sanirung der Zustände sprechen will.

Die Vortheile, die man durch das Auflassen des alten Bachbettes erzielen wird, sind folgende:

1. Wird das Gefälle des Baches auf einer Länge von 3 km vergrössert, wodurch ein rascherer Abfluss des Wassers stattfinden kann.

2. Wird das künftige Bachbett 4 bis 5 m tiefer liegen wie das gegenwärtige.

3. Die Kosten der Bachumlegung incl. der Expropriation der hiezu nothwendigen Gründe stellen sich billiger als bei Belassung des alten Bachbettes. In diesem letzteren Falle müsste nämlich der ganze 1.900 m lange 2—3 m hohe Erdwall, welcher einen Cubicinhalte von 30.400 m³ enthält, abgetragen werden, was sich mit einem Kostenaufwande von 9.728 fl. bewerkstelligen liesse, während das Ausheben des neuen Bachgerinnes sich auf höchstens 6.763 fl. berechnet.

Nachdem jedwede Daten zur Berechnung eines genauen Durchflussprofils für die Bachumlegung fehlen, musste zur Ermittlung des Profils nach den im Laufe der letzten Decennien stattgehabten Hochwässern geschritten werden, und es wurde das vortheilhafteste Profil auf 14.6 m² festgestellt. Dieses Profil dürfte selbst der grösste Hochwasserstand nicht übersteigen.

Die Länge der eigentlichen Bachumlegung beträgt 1.810 m. Zum Schutze des Absperrdammes gegen die Unterwaschung wurde die Auskleidung desselben mit ausschlagsfähigen Faschinen (laut Beil. F.) und Auspflasterung der Sohle mit Steinen beantragt.

Die projectirte Bachumlegung führt durch eine natürliche Einsenkung, welche in der in Rede stehenden Ebene am tiefsten liegt. Die zur Enteignung für das künftige Bachbett beantragten Parzellen und deren Flächenausmasse sind in der Beilage J verzeichnet.

Zur Durchführung sämmtlicher Verbauungsarbeiten wäre ein Zeitraum von 3 Jahren erforderlich, und es empfiehlt sich folgende Reihenfolge bei den einzelnen Arbeiten einzuhalten:

1. Jahr: Verbauung des Trzetrzewinabaches, sämmtliche Seitengräben von A—E, Verbauung des Naglybaches und Głobowiec wielki, Bachcorrection vom Ursprung bis km 4.5.
2. Jahr: Verbauung der Seitenbäche Krasnieński, Graniczny, Szkolny, Głobowiec mały, Bachcorrection vom 4.5 km bis zur Bachumlegung, Aufforstung der unproductiven Schotterbänke, Verflechtung und Aufforstung des zur Ruhe gebrachten Terrains.
3. Jahr: Bachumlegung und sonstige Ergänzungsarbeiten.

Bei der Einhaltung dieses Programmes dürfte jährlich von den gesammten auf 25.726 fl. berechneten Verbauungskosten, ein Betrag von rund 8.500 fl. zur Ausgabe gelangen.

Nachdem bei der Verbauung des Niszkówka Gebiethes mit ausschlagsfähigem Holze viel gearbeitet werden soll, so ist es von einer besonderen Wichtigkeit für das Gelingen des Unternehmens, mit den Arbeiten rechtzeitig im Frühjahr somit im Monate März zu beginnen und das als ausschlagsfähige Holz zu verwendende Material entweder im Spätherbste oder zeitlich im Frühjahr zu bevorräthigen.

Bei den verhältnissmässig hohen Preisansätzen für die Baumaterialien könnte eine namhafte Summe von den Verbauungskosten erspart werden, wenn die Erzeugung und Zufuhr von Baumaterialien im Winter, wo die Zugkräfte um einen billigen Preis erhältlich sind — vorgenommen werden könnte.

K. k. Forsttechnische Abtheilung für Wildbachverbauung Section: Przemyśl.

am 30. August 1891.

M. Martyniec, k. k. Forstassistent.

Alegat 2. do l. W. kr. 42.738 ex 1892.

Projekt.

Ustawa

z dnia o regulacji rzeki Bugu.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Regulacja rzeki Bugu od ujścia Pełtwi w Busku aż do granicy państwa ma być wykonaną począwszy od roku 1893 jako przedsięwzięcie krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z r. 1891, preliminujący koszty budowy na 594.000 zł. w. a.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

- a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliniowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116 bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;
- c) państwowy fundusz budowli wodnych ze względu na objętą projektem regulacyjnym spławną przestrzeń między Dobrotworem a granicą państwa bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości dwudziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;
- d) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które są położone w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym, resztą preliniowanych kosztów budowy a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 (Dz. u. i rozp. kr. Nr 38) według stosunku korzyści, których oczekiwać należy lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. pod d) wymienionych zawiązaną będzie przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną wydać się mający.

§. 5.

Czas budowy, tudzież wysokość i terminu płatności corocznych rat datków państwa, kraju i stron interesowanych oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzonym oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży gruntów uzyskanych przez regulację, jako kapitału zakładowego;
2. z odsetek tej kwoty, jakie narosną w czasie budowy;
3. z dochodów uzyskanych z wydzierzawienia szkarp rzeki.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane, ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacji wykonanych budowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego po skończeniu budowy.

§. 7.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsięwzięcia i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracją państwa, której podobnie jak i stronom interesowanym przyznanym będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsięwzięcia określi rozporządzenie wykonawcze, które wyda Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 3. do l. W. kr. 42.738 ex 1892.

Projekt.

Ustawa

z dnia o regulacji rzeki Złotej Lipy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje :

§. 1.

Regulacja rzeki Złotej Lipy od stawu w Brzeżanach do Litwinowa w powiecie Brzeżańskim i Podhajeckim ma być wykonaną jako przedsięwzięcie krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej regulacji służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1889 preliminarzujący koszta robót na 132.000 zł. w. a.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta regulacji włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego w tym celu utworzyć się funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

- a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl §. 6. ustępu 1. i §. 4. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u. p. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;
- c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone są w okręgu konkurencyjnym przez władze polityczne oznaczyć się mającym, resztą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66. krajowej ustawy wodnej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. i rozp. kr. Nr. 38 według stosunku korzyści, których oczekiwać należy lub w miarę niebezpieczeństwa, które ma być usunięte, albo też, o ile rozkład kosztów na tej podstawie nie da się skutecznie, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków prywatnych stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych zawiązaną będzie przez Administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną ułożyć się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3. pod a, b i c mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w czterech równych ratach rocznych; rzeczywista zaś wypłata pojedynczych rat rocznych zasiłku z państwowego funduszu melioracyjnego odbywać się ma w miarę potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót regulacyjnych po skończeniu budowy ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z kwoty osiągniętej ze sprzedaży uzyskanych przy regulacji gruntów;
2. z odsetek tej kwoty jakie narosną w czasie budowy.

Dalsze postanowienia co do rozkładu reszty kosztów utrzymania na kraj i strony interesowane ewentualnie utworzenia w tym celu jednej lub więcej spółek wodnych i innych zarządzeń potrzebnych dla konserwacji wykonanych robót wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§. 7.

Wykonanie robót regulacyjnych i konserwacyjnych zarówno jak i zarząd funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podo-

bnie jak i stronom interesowanym przyznanym zostaje wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, co do rozpoczęcia i czasu trwania budowy, co do terminów płatności i sposobu uiszczania datków, oraz co do ewentualnego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 4. do l. Wydziału krajowego 42 738/1892.

Projekt.

Ustawa

z dnia o osuszeniu bagien w powiatach łańcuckim i jarosławskim.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskim rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Osuszenie bagien w gminach i obszarach dworskich powiatu łańcuckiego i jarosławskiego: Gorzyce, Jagiełka, Chałupki, Rozbórz, Ujezna, Leżachów, Wola Buchowska, Manasterz, Nielipkowice, Wola pełkińska, Wiązownica, Pełkinie z Kruhelem pełkińskim i Kruhel pawłósiowski, ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1891, preliminarz kosztów robót na 86.250 zł. w. a.

Wydział krajowy zostaje jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Koszta budowy włącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu budowy.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości czterdziestu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny w myśl § 6. ust. z dnia 30. czerwca 1884 dz. ust. pań. Nr. 116. bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości trzydziestu procent kosztów z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia;

c) wreszcie właściciele gruntów i zakładów, które położone w okręgu konkurencyjnym przez władze administracyjne oznaczyć się mającym rezerwą preliminowanych kosztów budowy, a to w myśl §. 66 kraj. ust. wodnej z dnia 14. marca 1875 dz. ust. kraj. Nr. 38, według stosunku korzyści, których oczekiwać należy, lub w miarę wielkości niebezpieczeństwa które ma być usunięte, albo też o ile rozkład kosztów na tych podstawach nie da się oznaczyć, według wartości tych gruntów i zakładów.

§. 4.

Dla rozłożenia i ściągnięcia datków stron interesowanych w §. 3. pod c) wymienionych, zawiązaną będzie przez administrację państwa w porozumieniu z Wydziałem krajowym spółka wodna.

Bliższe szczegóły co do wyboru i liczby członków Wydziału tej spółki określi statut przez władzę polityczną wydać się mający.

§. 5.

Datki oznaczone w §. 3. pod a, b i c mają być oddane do rozporządzenia w czasie budowy w trzech równych ratach rocznych; rzeczywista zaś wpłata zasiłku państwowego funduszu melioracyjnego do funduszu budowy odbywać się ma w obrębie poszczególnych rat rocznych tylko w miarę potrzeby dla wykonania programowego robót.

§. 6.

Wykonanie robót oraz zarząd funduszu budowy obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsięwzięcia i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Namiestnictwem, któremu podobnie jak i stronom interesowanym przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania rządowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsięwzięcia, określi rozporządzenie wykonawcze, ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Administracją państwa, które ma być przedłożone do zatwierdzenia Ministerstwu rolnictwa.

§ 7.

Koszta utrzymania wykonanych robót ponosić mają członkowie spółki wodnej, według wskazanego w §. 3. pod *c* stosunku.

§. 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom rolnictwa, skarbu i spraw wewnętrznych.

Alegat 5. do 1. Wydziału krajowego 42.738/1892.

Projekt.

Ustawa

z dnia o zabudowaniu potoku Michalów w gminie
Maniowy.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkim Księstwem Kra-
kowskim rozporządzam co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku górskiego Michalów w gminie Maniowy powiatu Nowotarskiego na wyż wykonane po myśli §. 4. ustawy z dnia 30. czer-
wca 1884 Dz. u p. Nr. 116 począwszy od roku 1893 jako przedsięwzię-
stwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. od-
działu leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich z roku 1892,
preliminujący koszta robót na 8.000 zł.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian
w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach
powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy przyczynić się ma tak galicyjski fun-
dusz krajowy, jak i państwowy fundusz melioracyjny, ostatni z zastrzeże-

niem konstytucyjnego zezwolenia, bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości po pięćdziesiąt procent prelimitowanych kosztów t. j. kwotą po 4000 zł.

§. 4.

Datki kraju i państwa mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Koszta utrzymania wykonanych robót mogą być pokrywane przez krajowy fundusz drogowy i gminą Maniowy po połowie.

§. 6.

Bliższe postanowienia co do sposobu wykonania przedsiębiorstwa i utrzymywania wykonanych budowli, kierownictwu budowy i wpływu Administracyi państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa, określi rozporządzenie wykonawcze włożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem, które ma być przedłożone Ministerstwu rolnictwa do zatwierdzenia.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Alegat 6. do l. W. kr. 41.738 ex 1892.

Projekt.

Ustawa

z dnia o zabudowaniu potoku Niszkówki.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

§. 1.

Zabudowanie potoku Niszkówki w powiecie Nowosądeckim ma być wykonane począwszy od roku 1893 jako przedsiębiorstwo krajowe.

§. 2.

Za podstawę techniczną tej melioracyi służyć ma projekt c. k. oddziału leśno-technicznego dla zabudowań potoków górskich z roku 1891, prelimitujący koszta robót na 25.726 zł. w. a.

Wydział krajowy jest jednak upoważnionym do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracją państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§. 3.

Do pokrycia kosztów budowy ma się przyczynić:

- a) galicyjski fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent preliniowanych kosztów;
- b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w myśl §. 6. ustępu 1. ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. u p. Nr. 116 takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent.

§. 4.

Datki kraju i państwa mają być uiszczone w czasie budowy w miarę rzeczywistej potrzeby dla wykonania robót programem objętych.

§. 5.

Bliższe postanowienia co do sposobu wykonania przedsięwzięcia, kierownictwa budowy i wpływu Administracji państwa na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsięwzięcia, określi rozporządzenie wykonawcze ułożone przez Wydział krajowy wspólnie z Namiestnictwem a zatwierdzone przez Ministerstwo rolnictwa.

§. 6.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być po ukończeniu budowy utworzoną po myśli §. 45. ustawy krajowej z dnia 14. marca 1875 Dz. u. kr. Nr. 38 w drodze administracyjnej spółka interesowanych właścicieli gruntów i innych nieruchomości, a to bez względu czy się na to zgodzą lub nie, a rozkład datków na poszczególnych członków spółki ma być skutecznym według postanowień §. 66. powołanej ustawy.

§. 7.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.